

Esileht Uudised

Jõgi vajab hingamisruumi: miks RMK eemaldab Ojaäärse paisud ja taastab Võsu jõesängi

Jõgi vajab hingamisruumi: miks RMK eemaldab Ojaäärse paisud ja taastab Võsu jõesängi

BLOGI 01.04.2026

Kristi Kool

looduskaitse kommunikatsioonipartner

RMK veeökoloogid on alustanud töödega, mille eesmärk on taastada Võsu jõe looduslikum kulg ning parandada selle vee-elustiku elutingimusi.

Ojaäärse II paisu lammutus. Foto: RMK

Ojaäärse I ja II paisude eemaldamine ei ole lihtsalt tehniline töö – see on oluline samm, et jõe ökosüsteem saaks taas toimida nii, nagu loodus on ette näinud. Paisjärvede uuringud näitavad, et praegune olukord ei ole jätkusuutlik ega kalastikule ega teistele vee-elustiku liikidele ning muutused on hädavajalikud.

Asendiplaan.

Paisjärved kui ökolõksud: miks muutused on vältimatud

RMK tellitud nelja paisjärve – Muike, Oruveski, Põhjakalda ja Ojaäärse – uuringud näitasid, et ehkki järved on madalad, kihistub veesamm suvel selliselt, et põhjalähedastesse kihtidesse tekib hapnikupuudus. Mitmes järves leiti ka kõrge fosforisisaldus setetes ning esines nii tavapäraseid kui ka toksilisi veeõitsenguid, mis kõik osutavad sellele, et paisjärvede sisemuses toimuvad protsessid ei toeta ökosüsteemi toimimist. Need märgid näitavad selgelt vajadust otsida kestlikumaid lahendusi kui senine paisusüsteemi ülalpidamine.

Viimase kümne aastaga on nõudmised ja keskkonnatingimused muutunud nii palju, et esmajärjekorras ei ole enam oluline tegeleda paisurajatiste remondi või säilitamisega, vaid keskenduda paisjärvede ökoloogilise seisundi parandamisele. Eriti kriitiliseks on olukord kujunenud Ojaäärse kahel järjestikusel paisjärvel. Tegemist on madalate veekogudega, mis soojenevad kiiresti ja kaotavad põhjalähedastes kihtides suvisel ajal hapniku. Nii muutuvad need järved paljudele vee-elustiku liikidele ökolõksuks: pealtnäha toimiv veesilm on tegelikult tingimustega, mis piiravad ellujäämist.

Inimestele võib tunduda, et põuaperioodil pakuvad paisjärved justkui päästvat vett, kuid tegelikult toimub looduses vastupidine. Soojenenud ja toitainerikas vesi kandub edasi allavoolu jõelõikudele, kus see mõjutab forelli ja teiste kalaliikide arengut. Uuringud on näidanud, et just sellistes tingimustes levib paremini neeruparasiit *Tetracapsuloides bryosalmonae*, mis tekitab forelli noorjärgudel tõsiseid tervisekahjustusi. Sellesisulise **ettekande** tegi sügisel toimunud RMK looduskaitsekonverentsil Eesti Maaülikooli Vesiviljeluse õppetooli kalade parasitoloogia teadur Magnus Lauringson.

Seetõttu on selge, et jõe ja selle elustiku tervise huvides on muudatused vältimatud.

Looduslikum jõgi ja tugevam ökosüsteem

Ojaäärse paisude likvideerimise projekt on kavandatud nii, et Võsu jõe looduslik kulg saaks taastuda võimalikult sarnasena sellele, mis oli enne paisude rajamist. Projekt näeb ette paisuregulaatorite eemaldamise ning olemasoleva veelaskme ümberehitamise truubiks, mille kaudu saab jõgi loomulikul kõrgusel ja voolukiirusel edasi voolata. Samal

ajal taastatakse paisutusallas jõesäng, mis aitab luua ühtse, sidusa ja elupaigavaesusest vaba jõelõigu.

Ojaäärse I paisu puhul ei piirdu töö ainult paisu eemaldamisega. Seal ehitatakse olemasolev paisurajatis ja kulunud binokkeltruup ümber loodusliku jõesängiga terastorusillaks. Rekonstrueeritakse ka teelõik ning parandatakse tee pikiprofiili. Muudatustega langetatakse selle lõigu lubatud sõidukiirus 70 kilomeetrini tunnis, mis parandab piirkonna liiklusohutust.

Infotahvel.

Kuna projektiala asub Lahemaa rahvuspargis ning puudutab ka Palmse mõisa parki ja alleed, peavad tööd olema väga täpsed ja ruumisäästlikud. Olukorras, kus vasakul pool on kohe kultuurimälestis ning paremal Natura elupaik, peab olema iga samm kavandatud nii, et ei kahjustataks ühtki loodus- ega kultuuriväärtust. Pärast ehitust taastatakse haljasalad kohalike taimeliikidega ning mõisaga seotud kultuurimälestise alal tehakse vajadusel asendusistutusi.

Niimoodi kujuneb paisu eemaldamisest lahendus, mis arvestab üheaegselt veeökoloogia, kultuuripärandi, maastiku ja liiklusohutusega.

Kogukond on kaasatud juba esimestest sammudest

Ojaäärse paisude likvideerimise ideed tutvustati kohalikele elanikele juba 2024. aastal Võhma seltsimajas. Hiljutise ehitisregistri masskaasamise järel jõudis teave veel uute inimesteni, mistõttu peeti ka teine

avalik arutelu.

Kohtumistel anti põhjalik ülevaade tööde vajadusest, jõe ökoloogilisest seisundist ja projekteerimislahendusest. Kogukond esitas küsimusi selle kohta, milline jääb ala välja pärast paisjärve kadumist, kuidas võib muutus mõjutada ümbruskonna kaevude seisundit ning milline saab olema maastiku üldilme. Selgitati, et pärast paisjärve likvideerimist hakkab jõe välimus sarnanema sellele, milline see on juba täna paisust üles- või allavoolu – looduslikum, vooluveeline ja ajas muutuv.

Koosolekul pakuti välja mitmeid ideid, kuidas tulevikus paisjärve ala võiks kasutada, näiteks puhkealana, loodusrajana või discgolfi rajana. Samas tuli rõhutada, et need ideed jäävad väljapoole taastatava praeguse looduskaitseprojekteerimise raame, kuna uue taristu rajamine jõe kaldale ei ole võimalik. Küll aga lepiti kokku, et kui kogukond soovib koostada oma nägemuse ala tulevikust, saab selle esitada kohalikele omavalitsusele, RMK-le ja Keskkonnaametile.

RMK lubas, et kui ehitustööd lõpevad, kutsutakse kohalikud elanikud ühiselt taastatud jõe kallastele puid istutama. See on ühtaegu sümbolne ja praktiline samm, mis aitab kujundada uue maastiku nägu.

Varasemalt on RMK ja kogukonna koostöös istutatud puud Vanaveski ja Ruila taastatud jõesängide juurde.

Samm elujõulisema jõe ja sidusama maastiku poole

Ojaäärse paisude eemaldamine on rohkem kui vana rajatise likvideerimine. See on oluline osa roheline koridori taastamisest, kalastiku ja muu vee-elustiku elupaikade parandamisest ning jõe loodusliku rütmi tagasitoomisest. Samal ajal on see muutus ka inimestele, kes on harjunud teistsuguse maastikupildiga.

Projekti tugevus seisneb selles, et maantee ja silla tehniline uuendamine, looduskaitse eesmärgid, kultuuriväärtuste hoidmine ja maastiku taastamine on põimitud üheks tervikuks. Nii muutub Võsu jõgi elujõulisemaks, sidusamaks ja looduslähedasemaks – ning koos jõega saab uue hingamise ka ümbritsev loodus.

Töid tehakse projekti „Kliimamuutustega kohanemise tegevuste elluviimine Eestis“ (LIFE-SIP AdaptEst) raames, mida rahastavad Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE ja Eesti riik kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise tulust.

TAGASI UUDISTE VALIKUSSE

Loe lisaks

UUDIS

Metsateadmiste mõõduvõtus sai tulemused kirja üle 7000 õpilase

06.04.2026

LOE EDASI

UUDIS

RMK alustab Koorküla paisu eemaldamist ja Õhne jõe loodusliku sängi taastamist

02.04.2026

LOE EDASI

Looduses liikumine

Puidu müük

Metsatööd

Looduskaitse

Loodusõpe

Elistvere loomapark

Räägi kaasa!

Meist

Metsaandmed

Kaardid

Kuulutused

Uudised

RIIGIMETSA MAJANDAMISE KESKUS

Mõisa/3, Sagadi küla, Haljala vald, 45403 Lääne-Viru maakond, rmk@rmk.ee, telefon 676 7500

RMK mobiilirakendus

Andmekaitsetingimused

Rikkumisest teavitamine